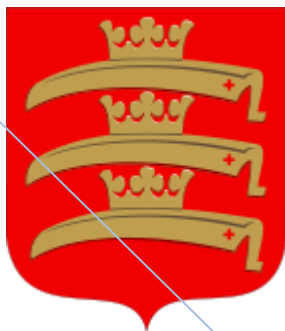

Varsinais-Suomen Kylät ry
Egentliga Finlands Byar rf

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

Ruskon yhdistysohjelma

Päivitetty 18.11.2015

**Suuntaviivat julkisen sektorin ja
yhdistyskentän yhteistyön
kehittämiseen**

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

JOHDANTO

Kunnissa tehdään paljon erilaisia strategioita ja ohjelmia. Monissa kuntien strategioissa mainitaan myös yhdistykset ja järjestöt yhteistyökumppaneina. Joskus yhteistyölle kirjataan jopa omat pelisäännöt. Useimmista kunnista tällaiset linjaukset kuitenkin puuttuvat tai yhdistykset nähdään vain potentiaalisina palvelujen tuottajina, ei tasaveroisina kehittämiskumppaneina.

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi tarvitaan kaikkia: kuntalaisia, yhdistyksiä, julkista ja yksityistä. Tässä hyvinvoinnin kokonaisuudessa jokaisella on sellaista pääomaa, mitä yksikään muu ei voi korvata. Kuntatalouden haasteet ovat sen verran mittavia, että strateginen yhteistyö yhdistysten kanssa on viisasta päätöksentekoa. Kunnissa tehtävillä päätöksillä voidaan merkittävästi tukea yhdistystoimintaa ja vapaaehtoisten aktiivisuutta.

Kestävästi toimiva kunta etsii itselleen kumppaneita, jotka voivat järjestää kuntalaisille tärkeitä palveluita tehokkaasti. Tämä on mahdollisuus sekä yrityksille että kolmannen sektorin toimijoille. Osa kuntien tehtävistä on toki sellaista viranomaistyötä, jota ei voi ulkoistaa. Kunnilla on kuitenkin monia tehtäviä, joissa yritys tai yhdistys voisi olla kunta parempi palveluiden tuottaja.

Yhdistykset ovat yleensä oman alansa tai alueensa, kuten kylän, parhaita asiantuntijoita, jotka voisivat omalla tietämyksellään auttaa kunnan päätöksentekijöitä tekemään laadukkaita ja kustannustehokkaita päätöksiä. Kunnan toimien strategisena tavoitteena Ruskollakin tulee olla oma-aloitteinen ja vastuuta asuinympäristöstään tunteva asukas - ei passiivinen hallinnollisten toimien kohde.

Varsinais-Suomen Kylät ry on kehittänyt työkaluksi kunnallista järjestöstrategiaa tai yhdistysohjelmaa, jolla voidaan arvioida järjestöjen ja yhdistysten merkitystä ja roolia kunnassa sekä kehittää kolmannen sektorin yhteistyötä niin kunnan kuin seurakunnankin kanssa. Yhdistyskenttä on moninainen ja alati muuttuva, ja tämän kentän hahmottamiseksi on tärkeää olla rakenteita, joissa keskustelua käydään.

Ruskon yhdistysohjelman tavoitteena on kirjoittaa auki ne tavoitteet ja toimenpiteet, miten yhteistyötä julkisen sektorin ja kolmannen sektorin (yhdistykset ja järjestöt) välillä halutaan kehittää pitkällä tähtäimellä. Miten kunta tukee yhdistyksiä vapaaehtoistoiminnan ja yhteisöllisyyden vahvistajina, miten kunta toimii palveluja tarjoavien yhdistysten suhteen, mitä palveluja kunta haluaa ostaa kolmannelta sektorilta, minkälaisia muita yhteistyösopimuksia kunta haluaa yhdistysten kanssa solmia? Mitä yhdistyksiltä odotetaan kuntalaisten mielipiteiden ja toiveiden esiin tuojina? Miten yhdistykset voisivat lisätä keskinäistä yhteistyötään, esimerkiksi tilojen käytön tai koulutuksen osalta?

YHDISTYSOHJELMAN LAADINTAPROSESSI

Ajatus Ruskon kunnassa tehtävästä yhdistysohjelmasta/järjestöstrategiasta esitettiin ensimmäistä kertaa syksyllä 2013 ja ensimmäisiä neuvotteluja ohjelman kirjoittamisesta käytiin marraskuussa Varsinais-Suomen Kylät ry:n ja kunnanjohtajan sekä kirjasto- ja vapaa-aikaohjajan kesken.

Varsinais-Suomen Kylät ry on pyrkinyt aktiivisesti etsimään uusia yhteistyömuotoja kuntien ja 3. sektorin toimijoiden välillä. Maskussa, Sauvossa ja Liedossa vastaavanlaiset ohjelmat oli jo tehty vuosien 2012-2013 aikana ja Vehmaalla työ alkoi samoihin aikoihin Ruskon kanssa. Ohjelmaa on

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

---

koottu Varsinais-Suomen Kylät ry:n *Kansalaiskunta*-hankkeen voimin; käytännössä työtä on tehnyt kyläasiamies Tauno Linkoranta. Kyläkehittäjä Piia Iivonen on myös avustanut työtä kyselyiden osalta.

Ruskon yhdistysohjelmaa on pyritty tekemään mahdollisimman osallistavasti – siinä vaihtelevasti onnistuen. Käytännössä työ alkoi 5.3. Ruskon kunnanvirastolla pidetyllä yhdistystapaamisella, jossa paikalla oli johtavia viranhaltijoita, luottamushenkilöitä sekä yhdistysväkeä nelisenkymmentä ihmistä. Maaliskuun aikana laadittiin webropol-kyselyt yhdistysväelle ja luottamushenkilöille ja ne purettiin yhdistysillassa 8.4. Lavamaen kylätalolla. 3.6. pidettiin kunnanvirastolla yhdistysilta, jossa pureuduttiin kunta-yhdistykset –yhteistyön käytännön kysymyksiin eli yhdistysten näkyvyyteen kunnan nettisivuilla sekä yhdistysten osallisuuteen kunnan turvallisuussuunnittelussa. Ohjelman luonnos lähetettiin yhdistysväelle kommentoitavaksi viikolla 39 ja viimeistely ja ohjelman hyväksyminen tehtiin yhdistystoimijoiden kokoontumisessa 1.10. Ruskon kunnan osalta hyväksyminen tehdään kirjasto- ja vapaa-aikalautakunnassa ja lopullisesti kunnanhallituksessa.

Saadut mielipiteet, lausunnot ja keskustelutilaisuuksien muistiinpanot on huomioitu yhdistysohjelman työstämisessä. Keskeisimmät konkreettiset näkökulmat painoutuivat:

1. Osallisuuteen ja vaikutusmahdollisuuksiin
2. Yhdistystoiminnan arjen käytäntöihin – tapahtumakalenteri, tilakysymykset, avustukset
3. Uusien asukkaiden vastaanottoon ja juurruttamiseen
4. Viihtyisään ja turvalliseen ympäristöön
5. Kunta-yhdistykset -palveluyhteistyöhön

Näihin panostamalla edistetään Ruskon yhdistysohjelman toteutumista. Käytännössä yhdistysohjelman kehittämisajatuksat tiivistyvät viimeisten sivujen viiteen strategiseen linjaukokonaisuuteen ja 17 toimenpide-ehdotukseen ja kehittämisideaan.

Ohjelman toteuttamisen kannalta kriittisiä menestystekijöitä ovat:

1. Päättäjien ja yhdistystoimijoiden toimiva keskusteluyhteys
2. Yhdistysten keskinäinen yhteistyö
3. Yhdistystoiminnan osaaminen

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Noin 6000 asukkaan Rusko kasvaa nopeasti Turun kupeessa. Paikkakunta houkuttelee erityisesti lapsiperheitä. Valtteina ovat lyhyet etäisyydet lähikaupunkeihin ja niiden laajaan palvelutarjontaan, maaseutumainen ympäristö ja mahdollisuus omakotiasumiseen. Kunta edustaa siis kaupungin läheisen maaseudun tyyppillisiä vetovoimatekijöitä.

Kunnan imago on hyvä. Helsingin Sanomien tutkimuksessa Rusko nimettiin Suomen parhaaksi kunnaksi, erityisvahvuuksia olivat vahva kuntatalous, turvallisuus, terveystalouden laatu ja asumismukavuus. Turun Sanomien selvitys puolestaan nosti kunnan Suomen tehokkaimmaksi kunnaksi; Rusko järjesti keskeiset kuntapalvelunsa edullisimmin. Menestyksen takana ovat ainakin nuori ikärakenne ja toimiva sosiaali- ja terveystalouden yhteistyö Raision kanssa. Kunta

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

---

toimii myös kohtalaisen kevyellä rakenteella eli omaa toimintaa täydennetään paljon ostopalveluilla.

Asukkaiden yhteisöllisyyden ja aktiivisuuden osalta Rusko kohtaa erinäisiä haasteita. Yhdistyskyselyissä on tullut esiin, että yhdistystoiminnassa tekijöiden joukko ei loppujen lopuksi ole kovin suuri, vaan samat henkilöt ovat monessa mukana – tilanne on toki sama suuressa osassa kuntia. Läheisten kaupunkien runsas vapaa-aika- ja harrastuspalvelutarjonta saattaa myös syödä aktiivisuutta eli paikallisia toimintoja ei ole pakko pitää yllä, jos vastaavia aktiviteetteja löytyy muutenkin läheltä. Nukkumalähiöityminen ei ole aivan turha pelko. Uudet asukkaat ovat merkittävä potentiaali, mutta heidät on saatava ensin tuntemaan itsensä ruskolaisiksi.

Kuntaliitos Vahdon kanssa on sujunut kohtalaisen kivuttomasti. Kunnallisia palveluja ei ole esimerkiksi lähdetty selkeästi keskittämään Kanta-Ruskolle. Yhdistyspuolella varsin monilla yhdistyksillä on paikallisosastot sekä vanhan Ruskon että Vahdon puolella ja jossakin tapauksissa saattaa vuosien mittaan olla aihetta miettiä toimintojen yhdistämistä. Ruskon harrastusmahdollisuuksia pidetään yleisesti erittäin monipuolisina ja kuntaliitoksen on koettu jopa täydentäneen valikoimaa.

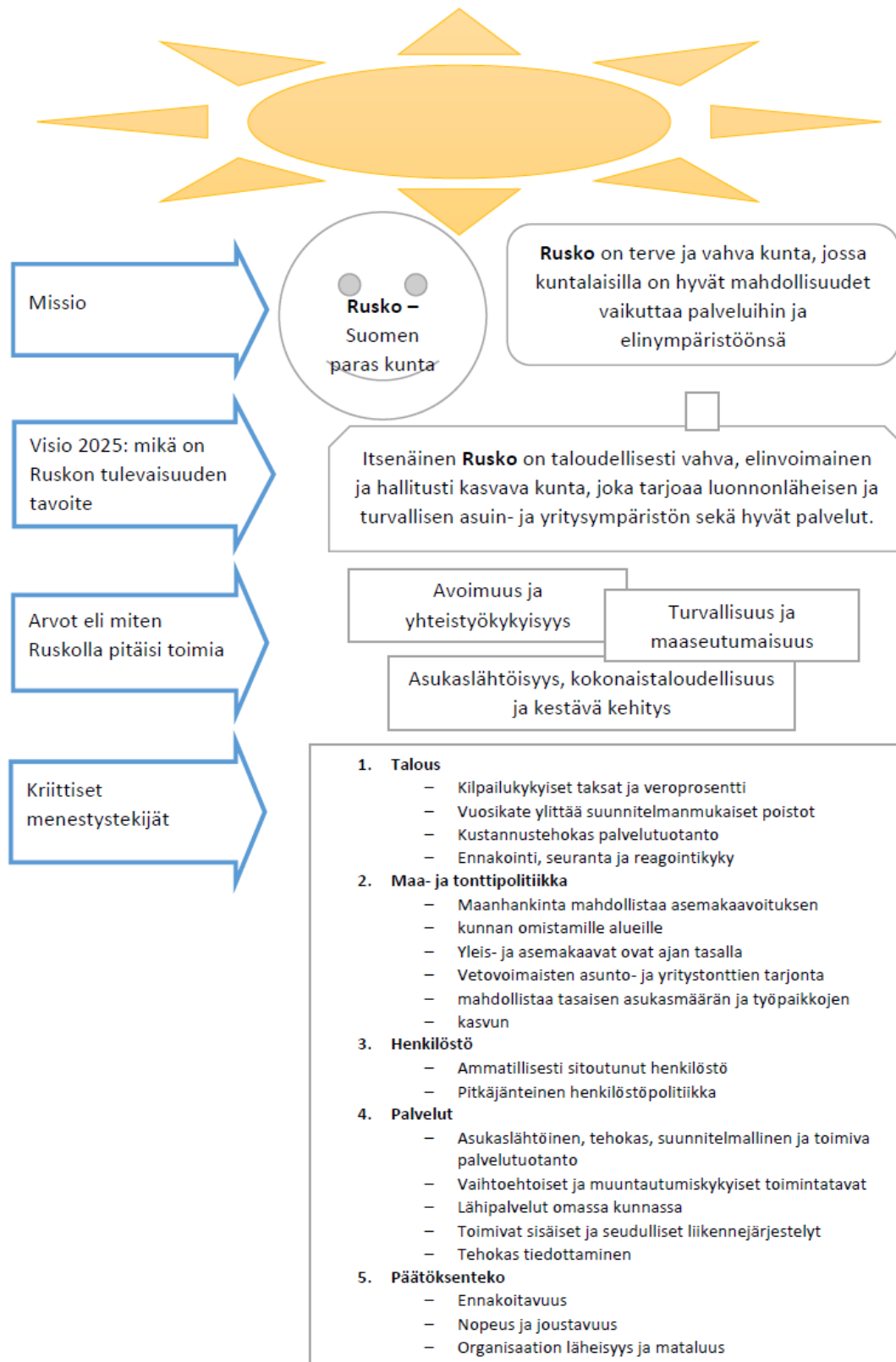
Nopea kasvu näkyy myös kulttuurimaisemassa. Monet pelkäävät Ruskon menettävän uudisrakennustuotannon kautta olennaisia elementtejä maaseutumaisuudestaan. Ruskon keskustan siisteyskään ei tyydytä kaikkia. Myös juurettomuutta pelätään; Ruskolla on omaleimainen hieno historia, jonka suotaisiin olevan asukkaille tutumpaa.

Toiminnan ja palvelujen suunnittelussa Ruskolla pitää ottaa entistä enemmän huomioon eri ikäpolvet. Lapsille suunnattujen palvelujen ohella pitää muistaa myös seuraava ikäluokka; Ruskolla asuu paljon varhaisnuoria ja nuoria aikuisia. Ylipäätään ikäpolvia yhdistäviä toimintoja tarvitaan. Palvelujen kehittämisessä Rusko on kuitenkin onnistunut ilmeisen hyvin nopeasta kasvusta huolimatta.

Ruskolla kunnan ja yhdistysten välillä on ollut jo pitkään erilaista yhteistyötä, ja tämän ohjelmatyön aikana on tullut varsin selvästi esille, että kipupisteitä keskinäisissä suhteissa on vähän. Yhdistysavustusten periaatteet on oikeastaan ainoa asia, jonka ei koeta olevan kunnossa. Yhteistyötä voidaan kuitenkin aina kehittää ja toimintaympäristön muutokset tuovat mukanaan monenlaisia tulevaisuuden haasteita, joihin kaikkien osapuolten on syytä valmistautua. Turun seudulla kuntaliitosten painetta pidetään jatkuvasti yllä ja SOTE-uudistuksen lopputuloksia voidaan vain arvailla.

Ruskon kunnan strategia luo tietyt raamit kunnan ja yhdistysten väliselle yhteistyölle ja kumppanuudelle. Strategian kantavana ajatuksena on visio Ruskosta elinvoimaisena kuntana, joka edullisesta kaupungin läheisestä asemastaan huolimatta kasvaa hallitusti ja maaseutumaisuutensa säilyttäen. Kunta tarjoaa hyvät peruspalvelut ja turvallisen asuin ja –yritysympäristön.

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

RUSKON YHDISTYSTEN NYKYTILA

Ruskolla on patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisterin mukaan 92 yhdistystä. Ruskon kunnan kotisivuilla on noin 40 yhdistyksen yhteystiedot ja näille yhdistyksille tehtiin sähköpostikysely maaliskuussa 2013. Seuraavat päätelmät perustuvat tuohon kyselyyn. Vastauksia saatiin yhteensä 24 kappaletta 21:stä eri yhdistyksestä. Nykytilaa peilataan myös viranhaltijoille ja luottamushenkilöille tehtyä kyselyä (7 kpl saatuja vastauksia) vasten.

Yhdistysten yleisimpiä toiminta-aloja ovat kulttuuritoiminta sekä liikunta- ja urheilutoiminta. Muita vahvoja aloja ovat nuorisotoiminta sekä kasvatusta ja koulutus, moni ilmoitti myös harrastavansa hyväntekeväisyystoimintaa. Yhdistykset tuottavat ennen muuta vapaa-aikaa ja harrastuksiin liittyviä hyvinvointipalveluja. Käytännössä yhtä lukuun ottamatta kaikki vastanneet yhdistykset järjestivät erilaisia tapahtumia. Niiden kirjo oli laaja: löytyi liikuntaa, kulttuuria, lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa, museotoimintaa, erilaisia riehonoja, kirpputoria, naisten hyvinvointipäivää, kesäkahvilaa, toritapahtumia, hengellisiä tilaisuuksia, metalliromun keräystä, valistustilaisuuksia sekä eläin- ja luontoaiheista toimintaa.

Vastaukset jakaantuivat puoliksi, kun kysyttiin toimitaanko koko kunnan alueella vai jollain tietyllä alueella. Alueellinen toiminta määräytyi pääosin vanhojen kuntarajojen mukaan, koska kyselyssä oli vain yksi kylän toimialueeksi ilmoittanut vastaaja. Mielenkiintoista oli, että vastaajista 15 kertoi yhdistyksensä toimivan myös muita kuin omaa jäsenistöä varten.

Yhdistysten käytettävissä olevat tilat ovat pääsääntöisesti kunnalta, seurakunnalta tai joltain muulta taholta käyttöön saatuja. Neljällä yhdistyksellä ei ole tarvittavia tiloja käytössään. Kolmella yhdistyksellä on käytössään tiloja, joita muutkin yhdistykset voisivat käyttää. Tilojen käyttö oli kyselyn mukaan lievästi ongelmallista, sillä toisin kuin seurakunnan tilat eivät kunnan tilat yleensä maksuttomia.

Suurin osa kyselyyn vastanneista yhdistyksistä on hakenut avustuksia kunnalta. Näin siitä huolimatta, että kyselyissä ja yhdistysilloissa ilmeni yleistä tyytymättömyyttä avustusperiaatteisiin ja -lomakkeisiin.

Vastausten perusteella yhteistyön puute ei ole ruskolaisten yhdistysten ongelma: kaikki vastaajat ilmoittivat tekevänsä yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa. Ruskopäivät mainittiin yleisesti vastauksissa, muita yhteistyön muotoja olivat muut tapahtumat, retket, kahvitukset, pelastustoimen yhteisharjoitukset, tilojen ja tarvikkeiden lainaaminen, turnausjärjestelyt ja muu liikuntayhteistyö sekä esiintymisvierailut.

Ruskon laaja yhdistyskirjo takaa sen, että vastaajat ilmoittivat monenlaisesta osaamisesta ja resursseista, jotka ovat tarpeen vaatiessa myös muiden yhdistysten käytössä. Osaamista löytyy erilaisissa liikuntaharrastuksissa, nuorisotoiminnassa, pelastus- ja turvallisuusalalla, ruoka- ja kädentaito- sekä maatalous- ja puutarhaneuvonnassa, esiintymis- ja ilmaisutaidossa, työllistämässä, yritysopetuksessa, tilaisuuksien järjestämisessä, erätaidoissa, perinnerakentamisessa, kotiseututuntemuksessa sekä myös haitarimusiikissa ja verkostotoiminnassa. Muissa resursseissa mainittiin myös kylätalon tilat.

Tarjolla olisi siis monenlaista osaamista. Pääasiassa yhdistykset – ehkä hieman kysymysmuodolla johdateltuna – kaipaavat koulutusta ja lisätietoa lähinnä hankerahoituksesta. Myös yhdistystoiminnan perusteet sekä sen vetovoimaisemmaksi tekeminen löytyivät vastauksista.

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

Yhdistykset tiedottavat omasta toiminnastaan pääasiassa omilla kotisivuillaan sekä jäsenkirjeillä ja -tiedotteilla, myös *Ruskolainen*-lehti oli yleisesti käytössä. Vain yksi vastaajista ilmoittaa toiminnastaan kunnan nettisivujen kautta. Sähköpostia ja Facebookia käyttää tiedottamiseen noin puolet vastaajista. Yhteisissä keskusteluissa tiedottaminen nousi esiin tärkeänä asiana. Pääallekkäisiä tilaisuuksia on liikaa ja siksi olisi hyvä tietää, mitä muut yhdistykset suunnittelevat ja tekevät. Kunnan nettisivuja toivotaan kehitettävän niin, että tapahtumien löytäminen sivuilta helpottuisi, erityisenä kehittämiskohteena olisi yhteinen tapahtumakalenteri, johon yhdistykset voisivat itse päivittää tapahtumansa.

Ruskolla on jo joitain palvelusopimuksia kunnan ja yhdistysten välillä. Kyselyssä näihin listattiin kunnan liputukset, aurauskeppien asennus ja poisto, nuorisotilan valvonta, erilaisia kerhotoimintoja, koululaisten iltapäivätoiminnan järjestäminen sekä museotoimen hoito. Kyselyyn vastanneista yhdistyksistä puolet voisi olla tulevaisuudessa kiinnostuneita jonkin palvelun tuottamisesta kunnalle tai seurakunnalle.

Luottamushenkilökyselyyn vastanneet näkivät, että yhdistysten luoma yhteisöllisyys sekä joustavuus toimijoina voisivat tehdä yhdistyksistä kiinnostavia palvelujen tuottajia. Nyt niiden pääasialliseksi rooliksi mielletään kuitenkin enemmänkin yleisen hyvinvoinnin, viihtyvyyden ja yhteisöllisyyden ylläpitäminen. Palvelujen tuottamista tai työllistämistä ei mielletä juuri lainkaan yhdistyksille ominaiseksi toiminnaksi. Palvelujen ostoa yhdistyksiltä estää eniten käytännössä lainsäädäntö ja verotuksen tulkinnat. Tulevaisuudessa kunta voisi kuitenkin ostaa yhdistyksiltä siivous-, kunnostus-, ja maisemointipalveluita, samoin erilaisia nuoriso-, varhaiskasvatus- ja vapaa-aikapalveluita. Hieman määrittelemättömät kunnan omien toimien avustavat ja täydentävät tukipalvelut mainittiin myös. Luottamushenkilöille tehtyyn kyselyyn vastasi vain seitsemän henkilöä, joten vastausten yleistettävyyttä ei ole kovin vahvalla pohjalla.

Ruskon kunnan vuoteen 2025 ulottuvassa strategiassa missiona on, että *Rusko on terve ja vahva peruskunta, jossa kuntalaisilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa palveluihin ja elinympäristöönsä.*

Luottamushenkilökyselyssä yhdistysten rooli osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien lisääjänä ei tule kovin vahvasti esiin. Demokratian edistäminen saa heikoimmat arvosanat työllistämisen ja palvelujen tuottamisen jälkeen. Toisaalta yhteisöllisyys, viihtyisyys ja hyvinvointi ovat selkeästi yhdistysten työsarkaa.

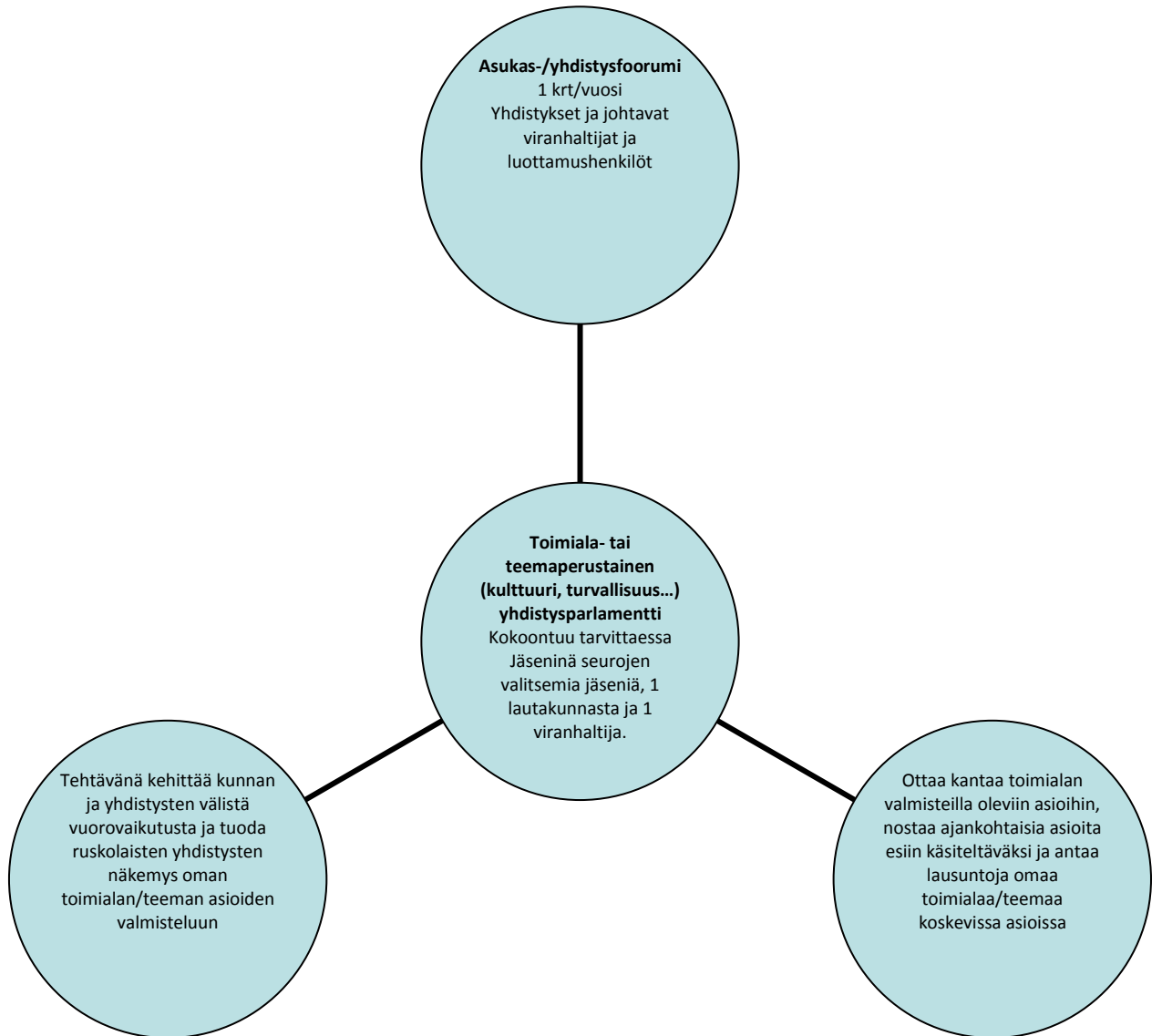
Yhdistyskyselyyn vastanneista 58 prosenttia kokee, että yhdistystoimijoiden ääni kuuluu hyvin tai melko hyvin kunnan päätöksenteossa ja kehittämistoiminnassa ja loppujen mielestä ei juuri lainkaan. Yhdistykset ovat käyttäneet monenlaisia keinoja pyrkiessään vaikuttamaan päätöksentekoon ja asioiden valmisteluun, mutta selkeästi eniten vaikuttamaan on kuitenkin pyritty ajamalla asioita luottamushenkilöiden kautta. Asioita on myös yhdessä toisten yhdistysten kanssa, on pyritty vaikuttamaan asioiden valmisteluun ja internetiä ja sosiaalista mediaakin on käytetty vaikuttamisen välineenä.

Yhdistyskyselyn mukaan aloitteen tekijänä kunnan ja seurakunnan kanssa tehtävässä yhteistyössä on yleensä ollut yhdistys. Yhdistykset toivovat yhteistyön ja vaikutusmahdollisuuksien kehittämiseksi keskustelutilaisuuksia, tiedottamisen parantamista sekä yhdistysten ja asukkaiden kuulemista. Luottamushenkilökyselyssä keskustelun lisääminen koetaan myös tärkeäksi, mutta yhteisten tilaisuuksien tavoitteelle ei hahmotu selkeätä ehdotusta sielläkään suunnalla. Tosin yksi viittaus tehdään seurayhtymään, joka ei vastaajan tietojen mukaan kuitenkaan tällä hetkellä toimi.

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

Ohessa esitetään yhtä mallia, joka saattaisi vastata tarpeeseen lisätä yhdistysten ja kunnan vuorovaikutusta ja yhteistyötä.

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

YHDISTYSTOIMINNAN YLEISIÄ TULEVAISUUDENNÄKYMÄ

Yhdistysmaailman koetaan usein olevan kriisissä. Kuitenkin tutkimukset osoittavat, että entistä useampi suomalainen on jonkin yhdistyksen jäsen. Maassamme perustetaan useampia uusia yhdistyksiä joka päivä. Uudet yhdistykset ovat toisaalta usein varsin marginalisoituneita erikoislajin tai -alan harrastuspiirejä.

Kolmas sektori käy läpi muutoksia siinä missä muukin yhteiskunta. Ihmisten kansalaistoimintaa ohjaa entistä enemmän omaan henkilökohtaiseen arkeen vaikuttaminen. Yhdistystoimintaa ohjaavia arvoja näyttäisivät olevan yksilöllisyys, itsensä toteuttaminen, harrastukset ja terveys. Yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemistä arvostetaan yhä, mutta se saa nykyisissä olosuhteissa vähemmän kiinteitä ja organisoituneita muotoja kuin aiemmin. Vapaa-aika halutaan pitää yhä useammin ennalta organisoimattomana vapaana aikana, mikä ei silti tarkoita täydellistä toimetttömyyttä.

Toisaalta lainsäätäjä, verottaja ja vaikkapa hanketoiminta vaativat yhdistystoimijoilta entistä enemmän pitkäjänteisyyttä, suunnitelmallisuutta ja osaamista. Muita avainsanoja ovat sitoutuminen ja etenkin palvelujen tuottamisessa ammattitaito. Yhdistystoimijat elävät usein systeemimaailman ja elämismaailman ristiaallokossa (Aaro Harjun mukaan).

Systemimaailma	Elämismaailma
. Valta	. Ihminen
. Raha	. Elämäntehtävä
. Järjestelmät	. Merkitys
. Korporaatiot	. Mielekkyys
. Hierarkia	. Viihtyminen
. Lait ja säädökset	. Yhteistyö ja verkostot
. Säännöt ja ohjeet	. Luovuus
. Järki	. Tunne

Yleiseen kansalaistoiminnan kuvaan kuuluu myös, että ihmisillä olisi etenkin kuntatasolla kiinnostusta vaikuttaa, mutta usko perinteiseen poliittiseen vaikuttamiseen on horjunut vakavasti. Virkamiehet saattavat toisaalta kokea kansalaisten osallistumisen päätöksentekoprosessiin lähinnä kiusalliseksi ja toimeenpanoa hidastavaksi. Osallistamisen ja keskustelun perinne puuttuu.

Joidenkin tutkijoiden mukaan ilmastonmuutos, talouskriisit, kuntamyllerrykset ja vastaavat saattavat toisaalta olla kansalaistoiminnan kannalta jopa myönteisiä. Aineellisen elintason tavoittelun ja arvostamisen sijaan tärkeiksi asioiksi nousevat henkiset kysymykset, paikallisuus, yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen.

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

On mahdollista, että seuraavan 10-15 vuoden kuluessa kansalaisyhteiskunta (yhdistykset ja järjestöt) ottavat entistä enemmän vastuuta – ja niille suorastaan tarjotaan sitä. Kansalaisjärjestöille sopii luontevasti ihmisten toiveiden ja tarpeiden äänitorvena oleminen. Kuntien talousahdingon vuoksi tämän tarve tulevaisuudessa kasvaa. Vaikuttava kansalaisyhteiskunta toimii ihmisten keskuudessa, on perinteisiä poliittisia toimijoita uskottavampi ja ennen muuta oman alansa tai alueensa asiantuntija.

Ruskon strategian missiossa vuodelle 2025 ”kuntalaisilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa palveluihin ja elinympäristöönsä”. Periaate on hyvä, kunhan se ymmärretään nimenomaan niin, että Ruskon asukkaille ei pelkästään tarjota mahdollisuutta ottaa kantaa ja esittää mielipiteitä. Olennaista on tarjota mahdollisuuksia ratkoa havaittuja ongelmia ja puutteita yhdessä tekemällä. Toteutus on siis konkreettista tekemistä, tehtävä asia yleishyödyllinen ja jää yleiseen käyttöön ja toimintatapa on kustannustehokas. Avainsanoja ovat *aktiivinen asukas* ja *tekemisen demokratia*.

Yhdistysten on tärkeä pohtia ja selkiyttää omia toimintoja, toimintaperiaatteita, arvoja ja tavoitteita alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Yhdistyksen oman jäsenkunnan odotukset ja vaatimukset toiminnalle saattavat olla hyvinkin ristiriitaisia ulkoapäin tulevien odotusten kanssa. Osa yhdistyksistä suuntautuu entistä selkeämmin erilaisten palvelujen tuottajiksi, osa jatkaa perinteisen järjestötoiminnan perinnettä, joillekin sopii vahva kansalaistoimijan rooli. Yhdistyksen tulee tehdä sitä, mikä tuntuu luontevalta ja mikä on sille ominaista.

Menestyvä yhdistys ei tarjoa jäsenistölleen pelkästään talkoita ja kokouksia. Olennaista olisi löytää kullekin yhdistysaktiiville väylä toteuttaa omaa kiinnostusta ja osaamista, ja toiminnan tulisi houkutella myös nuoria. 2000-luvun talkookulttuurissa arvostetaan muutakin kuin fyysisistä työtä.

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

OHJELMAN STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET 2014

1. Aktiivisten asukkaiden Rusko - osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia

Strategisia linjauksia:

- Yhdistysten osaaminen ja asiantuntemus tunnistetaan ja niitä käytetään hyväksi
- Viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden jalkauduttava kentälle yhdistysten pariin
- Yhdistysten ja kunnan edustajien säännölliset tapaamiset
- Yhdistykset mieltävät itsensä myös lähidemokratian edistäjinä

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ *Yhdistysfoorumimalli* yleiseksi välineeksi kunnan ja yhdistysten yhteistyöhön
- ❖ Yhdistysten asiantuntemusta hyödynnetään asioita valmisteltaessa ja palveluita kehitettäessä

PÄIVITYS 18.II.2015 – muutokset kurssiivilla

1. Aktiivisten asukkaiden Rusko – osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia

Strategisia linjauksia:

- Yhdistysten osaaminen ja asiantuntemus tunnistetaan ja niitä käytetään hyväksi
- Viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden jalkauduttava kentälle yhdistysten pariin, *myös yhdistysten on oltava aktiivisia kutsujia*
- Yhdistysten ja kunnan edustajien säännölliset tapaamiset
- Yhdistykset mieltävät itsensä myös lähidemokratian edistäjinä

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ *Kerran vuodessa kokoontuva* yhdistysfoorumimalli yleiseksi välineeksi kunnan ja yhdistysten yhteistyöhön
- ❖ *Yhteisiä kokoontumisia järjestetään tarpeiden mukaan, teemakohtaisesti (yhteiset tapahtumat ja hankkeet, turvallisuusasiat, ympäristö ja viihtyisyys jne.)*
- ❖ Yhdistysten asiantuntemusta hyödynnetään asioita valmisteltaessa ja palveluita kehitettäessä

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

2. Yhdistystoiminnan perusasiat kunnossa

Strategisia linjauksia:

- Kunta jatkaa yhdistysten avustamista
- Kunnan, seurakunnan ja yhdistysten tilat tehokkaaseen käyttöön
- Yhdistystoiminta on osaavaa ja näkyä ja kuuluu

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ Yhdistysten avustuslomakkeet ja -kriteerit kuntoon
- ❖ Kunnan sivuilla on tapahtumakalenteri, johon yhdistykset voivat itse ilmoittaa tapahtumansa
- ❖ Yhdistykset pitävät huolta yhteystietojensa ajantasaisuudesta
- ❖ Yhdistystoimijat tiedottavat toiminnastaan aktiivisesti sekä uusia että perinteisiä välineitä käyttäen
- ❖ Yhdistysyhteistyötä kehitetään edelleen; sekä toimintojen koordinoinnissa, resursseja kuten tiloja jakamalla että yhteisillä tapahtumilla ("mallia Rusko-päivät")
- ❖ Yhdistykset päivittävät osaamistaan osallistumalla erilaisiin koulutuksiin
- ❖ Käynnistetään vuosittainen yhdistystoimijan palkitsemismenettely kunnassa

PÄIVITYS 18.11.2015 – muutokset kurssiivilla

2. Yhdistystoiminnan perusasiat kunnossa

Strategisia linjauksia:

- Yhdistysten avustuslomakkeet ja -kriteerit kuntoon (**Toteutettu 2014**)
- Kunnan sivuilla on tapahtumakalenteri, johon yhdistykset voivat itse ilmoittaa tapahtumansa (**Toteutettu 2014**)
- Kunta jatkaa yhdistysten avustamista
- Kunnan, seurakunnan ja yhdistysten tilat tehokkaasti käytössä
- Yhdistystoiminta on osaavaa ja näkyä ja kuuluu
- *Kehitetään kuntaan toimiva vuosittainen yhdistystoimijoiden palkitsemismenettely*

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ Kunnan sivuilla on tapahtumakalenteri, johon yhdistykset ilmoittavat tapahtumansa ja käyttävät aktiivisesti
- ❖ Yhdistykset pitävät huolta yhteystietojensa ajantasaisuudesta
- ❖ Yhdistystoimijat tiedottavat toiminnastaan aktiivisesti sekä uusia että perinteisiä välineitä käyttäen
- ❖ Yhdistysyhteistyötä kehitetään edelleen; sekä toimintojen koordinoinnissa, resursseja kuten tiloja jakamalla että yhteisillä tapahtumilla
- ❖ *Välitetään tietoa vapaasti käytettävissä olevista tiloista kaikille toimijoille*
- ❖ Yhdistykset päivittävät osaamistaan osallistumalla erilaisiin koulutuksiin
- ❖ *Kunta tarjoaa yhdistyksille mahdollisuuden osallistua järjestämiinsä koulutuksiin*

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

3. Rusko tutuksi kaikille

Strategisia linjauksia:

- Panostetaan uusien ruskolaisten vastaanottoon
- Ruskon arvokas kulttuurihistoria ja –maisema näkyväksi

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ Uusien asukkaiden vastaanottoon ja juurruttamiseen kehitetään välineitä yhdistysten, kunnan ja seurakunnan yhteistyöllä
- ❖ Uusille asukkaille yhdistysten toiminta tutuksi järjestömessuilla, infopaketeilla tms.
- ❖ Kehitetään edelleen opastettuja Rusko-kierroksia

PÄIVITYS 18.II.2015 – muutokset kursiivilla

3. Rusko tutuksi kaikille

Strategisia linjauksia:

- Panostetaan uusien ruskolaisten vastaanottoon
- Ruskon arvokas kulttuurihistoria ja –maisema näkyväksi ja osaksi asukkaiden arkea

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ Uusien asukkaiden vastaanottoon ja juurruttamiseen kehitetään välineitä yhdistysten, kunnan ja seurakunnan yhteistyöllä
- ❖ Uusille asukkaille yhdistysten toiminta tutuksi *monin keinoin; yhdistykset kattavasti esillä Rusko-päivillä, järjestömessuilla, infopaketeilla tms.*
- ❖ Kehitetään edelleen opastettuja Rusko-kierroksia; *järjestetään myös lapsille suunnattuja kierroksia*
- ❖ Kehitetään opetustoimen ja kotiseutuyhdistysten yhteistyötä lasten ja nuorten *kotiseututuntemuksen edistämiseksi*
- ❖ *Laaditaan oma Rusko-lautapeli: Ruskon luontokohteet, historiallisesti merkittävät kohteet ja paikat, nähtävyydet, jne.*

4. Viihtyisää ja turvallista asumista

Strategisia linjauksia:

- Asuinalueiden viihtyisyys on kaikkien asia – ei vain kaavoittajan
- Kunta pyrkii omalta osaltaan edistämään Ruskon maaseutumaisuuden säilymistä
- Yhdistykset mukaan turvallisuussuunnitteluun

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ Maankäytön suunnittelussa pyritään sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyteen osallistamalla asukkaita *kaavaraadilla tms.*
- ❖ Yhdistykset ovat aktiivisia asuinympäristön hoidossa; siivoukset, niitot, vieraslajien torjunta, lähiliikuntapaikkojen suunnittelu ja hoito
- ❖ Yhdistykset laativat yhdessä kunnan ja viranomaisten kanssa suunnitelmia yhteistyöstä mahdollisten kriisien (myrskytuhot tms.) varalta

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

PÄIVITYS 18.11.2015 – muutokset kursiiivilla

4. Viihtyisää ja turvallista asumista

Strategisia linjauksia:

- Asuinalueiden viihtyvyys on kaikkien asia – ei vain kaavoittajan
- Kunta pyrkii omalta osaltaan edistämään Ruskon maaseutumaisuuden säilymistä
- Yhdistykset mukaan kunnan *valmiussuunnitelmaan*

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ *Kunta aktivoi ja osallistaa yhdistyksiä mukaan maankäytön sekä muuhun asuinympäristöjen viihtyvyyttä koskevaan suunnitteluun*
- ❖ *Yhdistykset ovat aktiivisia asuinympäristöjen hoidossa; siivoukset, pusikkojen niitot, vieraslajien torjunta, erilaisten reittien ja polkujen suunnittelu ja hoito*
- ❖ *Kunnan valmiussuunnitelma mahdollisten kriisien varalta (myrskytuhot yms.) päivitetään ajan tasalle*

5. Palvelujen tuottaminen yhteistyössä

Strategisia linjauksia:

- Kehitetään palvelusopimuskäytäntöjä julkisen ja kolmannen sektorin välillä
- Edistetään paikallistaloutta

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ *Järjestetään palvelutreffit, joissa kunta ja yhdistykset käyvät läpi mahdollisuuksia (osaaminen & tarve) tehdä keskinäisiä ostopalvelusopimuksia*
- ❖ *Kannustetaan yhdistyksiä tarjoamaan palvelujen toteuttamista (jo nyt mm. kerhotoiminta, tilavalvontoja) kunnalle ja seurakunnalle oman toiminnan varainhankintana*

PÄIVITYS 18.11.2015 – muutokset kursiiivilla

5. Palvelujen tuottaminen yhteistyössä

Strategisia linjauksia:

- Kehitetään palvelusopimuskäytäntöjä julkisen ja kolmannen sektorin välillä
- Edistetään paikallistaloutta
- *Kunnan ja yhdistysten yhteisillä projekteilla syntyy kustannustehokkuutta*

Toimenpide-ehdotuksia:

- ❖ *Kunta kokoaa sähköpostiringin, jossa hakee avoimesti palvelukumppaneita ajankohtaisten tarpeiden mukaan*
- ❖ *Kannustetaan yhdistyksiä tarjoamaan palvelujen toteuttamista (jo nyt mm. kerhotoiminta, tilavalvontoja) kunnalle ja seurakunnalle oman toiminnan varainhankintana*

AKTIIVISTEN ASUKKAIDEN RUSKO

OHJELMAN HYVÄKSYMINEN, TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Yhdistysohjelma hyväksytään syksyllä 2014: ensin yhdistysväen voimin, sitten Ruskon kirjasto- ja vapaa-aikalautakunnassa ja lopulta kunnanhallituksessa. Sen toteutumista seurataan kerran vuodessa erityisessä yhdistysfoorumissa, jonka Varsinais-Suomen Kylät ry sitoutuu järjestämään yhdessä Ruskon kunnan kanssa. Yhdistykset seuraavat lisäksi oman alansa toimenpiteiden toteutumista omissa kokoontumisissaan.

Yhdistyksille ja luottamushenkilöille lähetettiin arviointikysely lokakuussa 2015. Kyselyn tuloksia ja ohjelmaa käytiin lävitse yhdistysillalla Ruskolla marraskuussa 2015. Ohjelma on päivitetty vastaamaan kyselyn ja tilaisuuden aikana esiin tulleita tietoja ja tarpeita.

